

FoU-RAPPORT

Forsøk med programfag Økologisk økonomi ved Bodø videregående skole

Ove Daniel Jakobsen

Nord universitet
FoU-rapport nr. 98
Bodø 2023

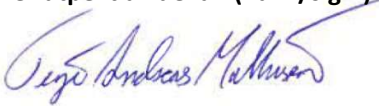

Forsøk med programfag Økologisk økonomi ved Bodø videregående skole

Ove Daniel Jakobsen

Nord universitet
FoU-rapport nr. 98
ISBN 978-82-7456-867-9
ISSN 2535-2733
Bodø 2023

[Creative Commons Navngivelse](#) (CC BY)

Dekangodkjenning

Tittel Forsøk med programfag Økologisk økonomi ved Bodø videregående skole	Offentlig tilgjengelig Ja	Publikasjonsnr. 98
	ISBN 978-82-7456-867-9	ISSN 2535-2733
	Antall sider og bilag 31	
Emneord Økologisk økonomi, programfag, Bodø videregående skole	Keywords Ecological economics, Elected subject, Bodø videregående skole	
Forfatter(e)/prosjektmedarbeider(e) Ove Jakobsen	Prosjekt Forsøk med nytt programfag: Økologisk økonomi 1 og 2	
Oppdragsgiver(e) Bodø videregående skole	Oppdragsgivers referanse	
<p>Alle FoU-rapporter/ arbeidsnotat skal utstyres med en Creative Commons (CC)-lisens, som definerer betingelsene for gjenbruk. Lisensene krever at opphavspersonen navngis og at endringer indikeres.</p> <p>Kryss av for valgt lisens (obligatorisk):</p> <p>☒ Navngivelse/CC BY Den mest åpne/standard open access-lisensen som tillater ubegrenset gjenbruk</p> <p>☐ Navngivelse-Del på samme vilkår/CC BY-SA Nye arbeid må ha samme lisens som det opprinnelige arbeidet</p> <p>☐ Navngivelse-Ingen bearbeidelse/CC BY-ND Ved bearbeidning av materialet, kan det nye materialet ikke deles</p>		
<p>Prosjektansvarlig (navn/sign.) Ove Jakobsen</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • Publikasjonen er vurdert etter gjeldende vitenskapelige standarder, nasjonale forskningsetiske retningslinjer, samt retningslinjer for forvaltning av forskningsdata ved Nord universitet. • Det foreligger ikke egeninteresser/situasjoner som er egnet til å påvirke vurderingen av innholdet i denne publikasjonen, f. eks. økonomiske interesser i publikasjonens tema. 		
<p>Intern kvalitetssikrer utpekt av dekan (navn/sign.)</p> <p>Terje A. Mathisen </p>		
Dato Gry Agnete Alsos	Dekan (navn/sign.) 	

Innhold

Forord:.....	3
1. Innledning.....	4
2. Skriftlig intervju avdelingsleder.....	6
3. Skriftlig intervju lærer	7
4. Skriftlig intervju elever	8
5. Muntlig intervju elever - Først ut med faget.....	16
6. Oppsummerende vurdering av prøveordning Økologisk økonomi 1	19
Vedlegg 1: Undervisningsopplegg: Intervju med en sosial entreprenør	
Vedlegg 2: Godkjent læreplan Økologisk økonomi	

Forord:

Forsøket med økologisk økonomi 1 og 2 ved Bodø videregående skole er begrunnet i et økende behov for helhetlig forståelse og integrerte bærekraftige løsninger på dagens store utfordringer knyttet til miljø, samfunn og økonomi. Spesialisert kunnskap alene fanger ikke opp kompleksiteten i den praktiske virkeligheten, det er derfor behov for fagoverskridende kunnskap. Økologisk økonomi representerer en transdisiplinær tilnærming og gir et godt grunnlag for håndteringen av kompleksiteten i FN's bærekraftsmål.

I denne rapporten ser vi på erfaringene fra forsøksordningen med programfag Økologisk økonomi 1. ved Bodø videregående skole. Vurderingene bygger på intervjuer med ledelsen ved skolen, læreren som underviser i faget og elevene og kommentarer til gjennomføring av undervisning i programfag Økologisk økonomi 1 ved Bodø videregående skole (Godkjent forsøk Udir 28.10.21 Ref 2020/10539)

1, Innledning

NORD Universitet har etter avtale med Nordland fylkeskommune/Bodø videregående skole påtatt seg ansvaret for å evaluere pågående forsøk med økologisk økonomi som programfag ved Bodø videregående skole (BVGs). Løpende ekstern evaluering av forsøket av universitet/høgskole er ett av vilkårene for oppstart av forsøket. Forsøket gjennomføres over tre år med seneste oppstart skoleåret 2022/23. Skolen startet med «Økologisk økonomi 1» dette skoleåret. Skoleåret 23/24 vil det bli gjennomført forsøk også med «Økologisk økonomi 2».

Forsøk med økologisk økonomi skjer i henhold til Utdanningsdirektoratets imøtekommen av søknad fra Nordland fylkeskommune av 14.10.2020 (24.06.2021/10539).

Utdanningsdirektoratet satte også vilkår at revidert læreplan etter LK20 måtte godkjennes før forsøket startet opp. Revidert læreplan etter LK20 ble godkjent av Utdanningsdirektoratet 28.10.21/10539 (se vedlagt læreplan). I vilkåret for forsøket skal underveisvurdering foregå etter hvert skoleår og en rapport skal oversendes etter avsluttet forsøk, senest 1. september 2025.

Evaluering kan sies å være «en systematisk datainnsamling, analyse og vurdering av en planlagt, pågående eller avsluttet aktivitet» (Finansdepartementet 2005 s 8). Oppdraget med å evaluere utprøving av økologisk økonomi er utformet på følgende måte:

- Elever
- Fagmiljø og lærerkompetanse
- Elevers undervisningsvurdering
- Resultater og frafall
- Praktisk gjennomføring og faglig relevans av de enkelte kompetansemålene
- Læremidler

Beslutningen om forsøket er fattet med hjemmel i opplæringslovens §1-5.

Utdanningsdirektoratet viser til at i forsøk ligger det at hensikten må være å finne ut hva en selv og andre kan lære ved å prøve ut alternative ordninger på det aktuelle området. Det kan bli aktuelt å endre regelverk på grunnlag av de erfaringer som gjøres. Det finnes ikke tilsvarende programfag i den ordinære tilbudsstrukturen. I imøtekommen av søknaden om forsøket gir Utdanningsdirektoratet uttrykk for at det er en viss risiko for overlapping med faget SOK01-03 Samfunnsøkonomi uten at dette hindret godkjennelsen av forsøket.

Denne evalueringen legger vekt på det pedagogiske opplegget i økologisk økonomi..

Faglærer har gitt egen skriftlig oppsummering av skoleåret og i samtale/intervju med lærer ønsker man å avdekke refleksjoner over lærernes egen praksis. Det er interessant å finne ut

hvordan lærer har utviklet undervisningstilbudet i og gjennom perioden, og hvordan lærer har nedfelt sine erfaringer og hvordan erfaringene kan bringes videre

BVGS bruker «itslearning» som læringsplattform og skoleåret er løpende dokumentert slik at rammene for undervisningen, undervisningsressurser som er benyttet og vurderingsaktiviteter som er gjennomført, er tilgjengelig for evaluering. Elevenes oppfatning og opplevelse av undervisningen har elevene gitt uttrykk for i gjentatte «undervisningsvurderinger» i skoleåret i anonymiserte spørreskjema. Elevene har besvart spørsmål som omhandler organisering av timene, arbeidsmåter og læringsstrategier, vurdering for læring, læringsmiljø og trivsel, og også gitt mulighet til kommentarer og tips til forbedringer. I samtale/intervju har elevene fått ytterligere mulighet til refleksjon over skoleåret.

Elever

Elevgruppe	Kjønn		SUM	Sluttet	Karaktersnitt
	K	M			
Økologisk økonomi					
VG2	3	0	3	0	-
VG3	1	5	6	3	-
VG3 Påbygg	5	0	5	1	-
SUM	9	5	14	4	4,9

Fagmiljø og lærerkompetanse

Fagseksjon

Økonomisk fagseksjon ved BVGS har 12 medlemmer som omfatter alle lærere ved BVGS som underviser i økonomiske fag som økologisk økonomi, samfunnsøkonomi, næringsøkonomi, markedsføring, service og salg, reiseliv, entreprenørskap. I oppfølgingen av fagseksjonen inngår også avdelingsledelse på studieforbereidende med bl.a. undervisningskompetanse i samfunnsøkonomi med tilleggskurs i sirkulær økonomi.

Faglag

Lærer inngår i faglag i en mindre gruppe lærere som underviser i samme fag eller i relevante fagfellesskap. Årsplanlegging, vurderingssamarbeid og kryssretting er vesentlige aktiviteter i det organiserte fagsamarbeidet i faglagene.

Lærer

Lærer i faget er lektor med tilleggsutdanning. Læreren har påbyggsutdanning i sirkulær økonomi og også samfunnsfag fra Nord universitet, men har sin bachelor med «Major in Business administration» fra Fordham University, New York, og «Master in Governance and Entrepreneurship in Northern and Indigenous Areas» fra Universitetet i Tromsø/University of Saskatchewan, Canada. Lærer deltar også i utviklingen av det studiespesialiserende tilbudet «Topplinje Business» ved BVGS.

2. Skriftlig intervju avdelingsleder

1. I hvilken grad mener du programfaget er et relevant supplement i fagtilbudet ved Bodø videregående skole?

Lite relevant

1 2 3 4 5 6

Veldig relevant

2. I hvilke undervisningsprogram og programområder er programfaget økologisk økonomi mest relevant?

«Bærekraftig utvikling» som tverrfaglig tema i alle fag har spesielt stor glede av ett spesifikt kompetansemiljø på skolen som har faglig dybde i sirkulær økonomi og kan bidra til fagutviklingen generelt. Ellers har skolen hatt en særlig profil på studiespesialisering gjennom «Topplinje Business» med formål å skape ytterligere interesse for nyskaping og nye innfallsvinkler til fagområdet. Økologisk økonomi blir dermed en viktig del av skolens overordnede profil.

3. Hvordan samarbeider programfaget med andre fagområder på skolen? Er det muligheter for tverrfaglig samarbeid?

I faget er elever fra ulike VG-nivå (Påbygg, Vg2 og Vg3) og ulike programområder, og det har gitt mulighet til pedagogisk samhandling med ulikt faglig ståsted. Skolen opplever det som veldig positivt og faget har vært markedsført også på denne måten overfor elevene. Skolen arbeider på et bredt felt for å få bærekraft inn i praktisk undervisningshverdag, og igjen er det slik at elever og fagpersoner i økologisk økonomi er blitt en ressurs for å se pedagogiske muligheter i tverrfaglige aktiviteter og prosjekter.

4. Hvordan vurderer du tilgangen på kvalifiserte lærere?

Skolen har over tid fokusert på økonomifagene generelt, men innovasjon og entreprenørskap spesielt. Vi har på få år klart å skape økt interesse for økonomifagene blant elevene, og dermed også flere klasser/grupper/lærere. Flere av våre lærere har ulik økonomibakgrunn, men der også sirkulær økonomi er en del av fagområdene. Skolen føler at vi har flere lærere som har kompetanse til undervisning innenfor fagfeltet.

5. Hvordan blir lærere valgt ut og evaluert, og hvilken støtte får de fra skolen?

«Økologisk økonomi» har vært ett dedikert og prioritert område for skolen, der økonomimiljøet har sett faget og læreplanen som «sin». Skolen og lærerne har vært med å definere satsingsområder og å utvikle læreplanene. Vi har vært heldig å ha flere lærere som er kurset i fagområdet, og jeg som avdelingsleder, med samfunnsvitenskapelig og økonom-bakgrunn, har også tidligere tatt kurs innenfor økologisk økonomi. Jeg har gledelig også fått være med fra første stund i utviklingen av læreplanen for faget.

6. Hvilke tiltak er foretatt for å øke elevens interesse for å velge programfaget?

Vi bruker mye tid på faginformasjon når elevene velger fag for VG2 og VG3. Da er vi inne i alle klasser og møter elevene med konkret informasjon med avsatt tid til det enkelte fag. Vi leter etter kanaler for å møte elever på den måten som er best for dem, men der leter vi fortsatt. Samarbeidet med NORD universitet og Bodø 2024 har gitt oss litt flere strenger å spille med video og nettressurser. Vi blir også nødt til å ta ekstra runder når vi møtes til skolestart da mange elever kanskje ønsker å tenke på nytt på de foretrukne fagvalgene.

3. Skriftlig intervju lærer

Jeg vurderer fagets relevans i forhold til fremtidige arbeidsoppgaver i samfunnet og videre studier som svært relevant. Videre syns jeg at læreplanen er tydelig med hensyn til læringsmål og læringsutbytte, mens den ikke er fullt så konkret i forhold til det faglige innhold.

Undervisningsmateriellet som er utarbeidet er bra, men treffer ikke alltid helt elevgruppen. Elevene har vært engasjerte og arbeidsvillige, og har særlig vært aktive når vi har arbeidet med konkrete praktiske oppgaver. Elevene hadde nok noe kunnskap når vi begynte, men

den var til dels overfladisk. Noe av det første vi gjorde var derfor å jobbe med elevenes forståelse av programfagets faglige begreper, teorier og mer generelt begrepsapparat.

Det var 14 elever i klassen, en miks av påbygg Vg3, Vg2 og Vg3 elever. Denne miksen har vært både en styrke og litt utfordrende. De har kommet inn med litt ulik forforståelse som har gjort at man har måttet jobbe litt for å få alle med seg, spesielt gjennom det mer teoretiske stoffet. Men elevene har vært engasjerte og aktive til tross litt ulike utgangspunkt, og det har ikke vært klare forskjeller i elevenes innsats utfra deres utdanningsprogram. Elevene har savnet en lærebok, men har nyttiggjort seg de fagartiklene og de tekstene som er utarbeidet i forbindelse med denne piloten. De har jobbet bra og elevenes karakterer reflekterer dette.

Det var vært kjempespennende å få lov å være med å utforme og ikke minst utforske et nytt fag. Også for meg som lærer har det vært mye å lære. Men det er viktige og nyttige ting man har lært hele veien, som er relevant ikke bare i dette faget, men også i andre fag. Med tanke på at dette er et fag som er tverrfaglig i sin natur har det vært fint å dra inn ulike fag for å kunne se på økologiske utfordringer som ofte er komplekse i et større perspektiv.

Det har vært veldig anvendelig kunnskap i dette faget som elevene har jobbet med, og som de kan bruke i fremtiden i nesten uansett hvilken fag- eller yrkesretning de velger.

Evnen til å se på store komplekse samfunnsutfordringer og kunne danne seg en forståelse av hva det dreier seg om, er en nøkkel til å løse disse utfordringene. Gjennom et fag som dette kan vi trent på akkurat dette. Dette er krevende, men vi er på vei til å lage et fag som skal hjelpe unge mennesker til å gjøre dette - skape forståelse for økologiske utfordringer, og hvilke muligheter vi har for å gjøre noe med disse utfordringene. Både det lokale og det globale nivået er viktig i arbeidet med økologiske utfordringer. Så vi jobber på – vi er på vei.

4. Skriftlig intervju elever

1. Nevn noen av de mest interessante emnene du har lært i programfaget?

Internasjonal handel, arbeidsdeling og globalisering, og livskvalitet (utenforskap) - Internasjonal handel, arbeidsdeling og global ulikhet – bærekraft – bærekraft - bærekraftig utvikling og bærekraftmålene, alt innenfor bærekraft - Det mest interessante jeg har lært i år er sammenhengene mellom alle emnene og det at det er så mye som spiller en rolle i økologisk økonomi, bærekraft, sosial entreprenørskap, sosial entreprenør og internasjonal handel - Noen av de mest interessante emnene som jeg har lært i programfaget er forbruk, og livskvalitet, andre emner er hvordan vi skal bruke sirkulær økonomi - Sirkulær økonomi, bærekraft i praksis, bærekraft og livskvalitet.

2. Nevn noen temaer du syntes har vært mest utfordrende i programfaget?

Økonomisk teori - Økonomiske teorier - Økologisk intelligens, klassisk økonomisk teori - Klassisk økonomi - Sosialt entreprenørskap har vært mest utfordrende - Noen temaer som har vært utfordrende i programfaget er internasjonal handel - Synes det meste var overkommelig.

3. Hvordan mener du utfordringene kan løses på en bedre måte?

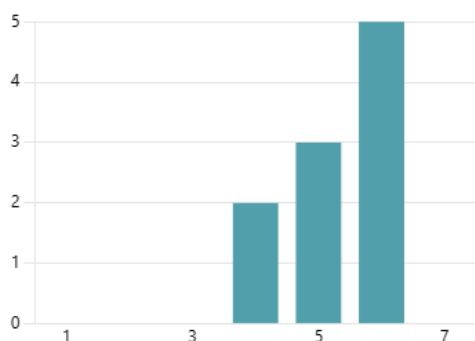
Usikker - Gjøre det mer relevant ha en mer variert undervisning varierende undervisning - Praktisk arbeid - Hadde vært litt lettere med en bok å forholde seg til - Vet ikke - Lage en økologisk økonomi bok, det er lettere strukturert og kan finne sikre kilder - Lettere å lese seg opp på pensum og gjøre oppgave knyttet til dette - Likte bedriftsbesøk.

4. Hva har du lært i programfaget som har vært mest relevant for deg?

Ungt utenforskap i arbeidslivet og livskvalitet - Global ulikhet - Hverdagslige ting om bærekraft og utvikling - En del om bærekraft og miljø - Bærekraftmålene og hvordan vi kan nå dem innen 2050 - Det aller meste egentlig, føler man får bruk for det man lærer i andre fag - Det er et veldig relevant fag og det er vanskelig å velge - Om bærekraft, og nytten med det og det man tar med seg videre - At man blir mere klar over de ulike problemer verden stor overfor i dag - Et fag som dette får deg til å endre tankesett, og holdninger for et mere bærekraftig, syn på avfall og det sosiale - Det som jeg har lært som har vært mest relevant er hvordan vi kan bruke sosialt entreprenørskap til å løse utfordringer - Jeg har lært og erfart at verden i dag har store problemer når det gjelder utvinning, bruk og kasting av ressurser, ikke bare det rent økonomiske, men også etiske, og miljømessige. dette kan ikke fortsette, men økologisk økonomi gjør det lettere å forstå hele bildet slik at vi kan finne løsninger.

5. I hvilken grad har programfaget utfordret deg og hjulpet deg med å utvikle ferdigheter eller kunnskaper?

1 - Svært lite - 7 - Svært mye
Gjennomsnittlig vurdering 5.30

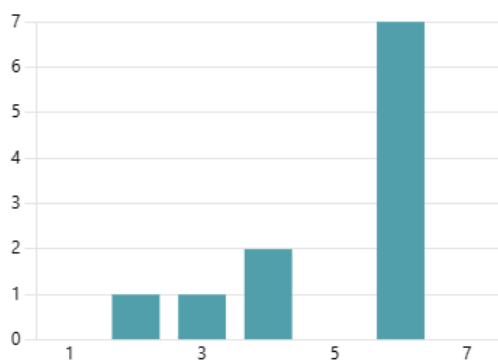

6. Nevn noen undervisningsmetoder har vært brukt i programfaget?

PowerPoint, besøke ulike lokale bedrifter, utopiverksted, oppgaver i grupper - Presentasjon/forelesning, selvstendig studiearbeid, ekskursjoner, bedriftsbesøk og intervju/møte med interessante personer - Noen undervisningsmetoder som har vært brukt er PowerPoint - PowerPoint, podcast, besøket ulike relevante bransjer og bedrifter, film - PowerPoint, muntlige - Film, PowerPoint, gruppeoppgaver, gruppesamtaler, fagsamtaler - Praktiske oppgaver, PowerPoint, gruppeoppgaver osv. - Undervisning, praktisk arbeid, PowerPoints - PowerPoint, muntlig, intervju, podcast - Gruppeoppgaver, innleveringer - Se filmer, høre på podcast, PowerPoint fra læreren, gjøre oppgaver, lese relevante tekster, handelsspill.

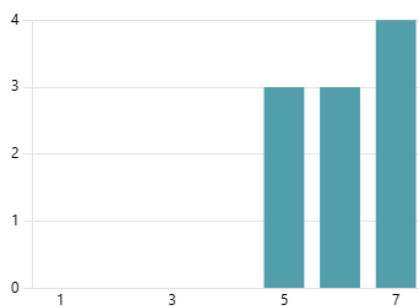
7. Har undervisningsmetodene vært varierte og tilpasset de ulike temaene i programfaget?

1 - svært lite - 7 - svært mye
Gjennomsnittlig vurdering 5.00

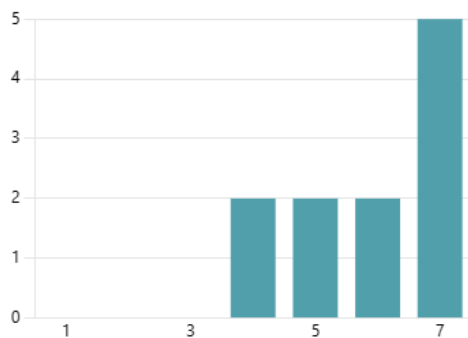
8. I hvilken grad har du hatt mulighet til å samarbeide med andre elever i programfaget?

1 - svært lite - 7 - svært mye
Gjennomsnittlig vurdering 6.10

9. Har samarbeid med andre elever vært lærerikt og motiverende?

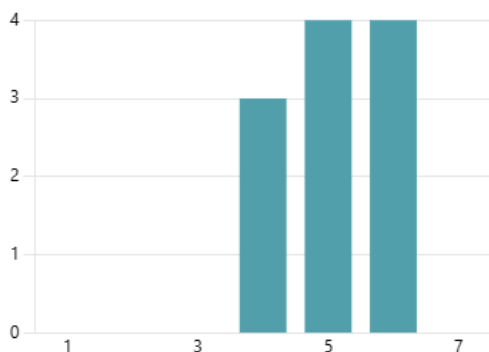
1 - svært lite - 7 - svært mye
Gjennomsnittlig vurdering 5.91

10. I hvilken grad har du hatt muligheter til å praktisere og anvende det du lærte i programfaget?

1 - svært lite - 7 - svært mye

Gjennomsnittlig vurdering 5.09

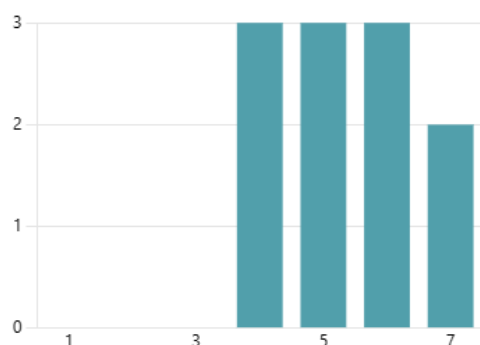
11. Hvis ikke, hvordan kunne dette blitt forbedret?

Laget problemstillinger som er relevant i hverdagen - Trenger ikke bli vurdert - Er et veldig bra fag å samarbeide i - Andre måter det kan bli bedre på er flere gruppeoppgaver - Jeg har hatt f.eks muligheten til å kaste mat.

12. I hvilken grad opplever du at læreren (lærerne) i programfaget er kunnskapsrik, engasjerende og hjelpsom?

1 - svært lite - 7 - svært mye

Gjennomsnittlig vurdering 5.36

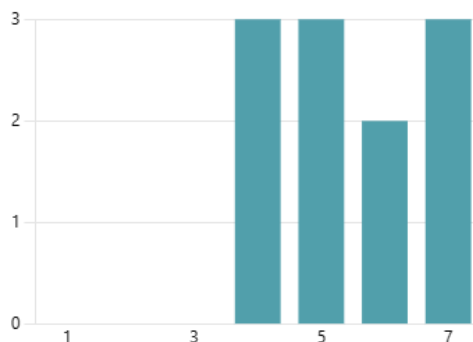
13. Nevn noen vurderingsformer som har vært benyttet i programfaget?

Podcast, vanlig prøve, presentasjon, refleksjonsnotat, skriftlig innlevering - Podcast, skriftlig prøve, innlevering, muntlig presentasjon foran faglærer/foran klassen - PowerPoint, utflukter, quiz – PowerPoint - PowerPoints, podcast, gruppearbeid - PowerPoint, podcast, skriftlig prøve, innleveringer - Presentasjon, fagtekster, prøve - Powerpont, podcast prøver - Innlevering, muntligprøve med podcast, powerpoit presentasjon, skriftligprøve - Det har vært flere vurderingsformer i faget, noen har vært muntlige powerpoint, og podcast - Presentasjon, podcast, tradisjonell Itslearning prøve

14. Opplever du at vurderingen av din innsats og kunnskap har vært rettferdig og gjenspeilet hva du har lært?

1 - svært lite - 7 - svært mye

Gjennomsnittlig vurdering 5.45

15. Kan du gi eksempler på hvordan har din forståelse av fagstoffet endret seg i løpet av året?

Feks kunne jeg litt om de ulike temaene fra før, men etter å ha hatt undervisning og gått mer i dybden på det har jeg kunnet anvende kunnskapen bedre og med en bedre forståelse for sammenhenger mellom ulike tema - Har fått mer og mer kunnskap om hvordan ting henger sammen i verden - Forstår mer hensikten med faget – Bra - Måten jeg ser verden på - Forstår mer og mer - Den har blitt bredere - Når man forstår starten, forstår man helheten av faget - Gjort seg mere bevisst på ting - På starten av året hadde jeg lite kunnskap om faget - Når tiden gikk fikk jeg mer kunnskap om hva vi kan gjøre for miljøet, og bærekraft - Før trudde jeg at bærekraft bare handlet om miljøet, men nå vet jeg at det er mye mer komplisert og utbredt enn bare miljøaspektet.

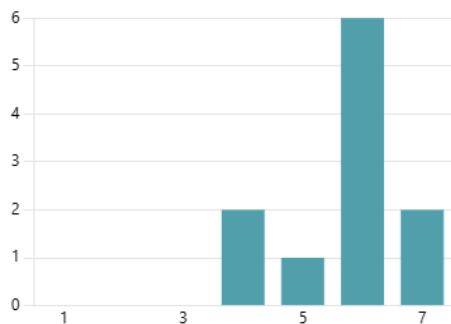
16. Hva vil du si er det viktigste du har lært i dette programfaget, med tanke på hva du tror du vil ha nytte av i fremtiden?

Det vi hadde om som handlet om ungt utenforskap og livskvalitet - Global ulikhet - Bærekraftig utvikling, hvorfor det er viktig å ha kunnskap om – Bærekraft - Hvordan den bærekraftige utviklingen kommer til å utvikle seg - Vil ha mest nytte av det innenfor bærekraft - Bærekraft og sirkulær økonomi - Hvordan klimaet fungerer

17. I hvilken grad har programfaget økologisk økonomi gitt deg bedre forståelse av de utfordringene som beskrives i FN's 17 bærekraftsmål?

1 - svært lite - 7 - svært mye

Gjennomsnittlig vurdering 5.73

18. Er det noe du vil endre eller forbedre med programfaget?

Ikke som jeg kommer på. (For neste spørsmål: jeg er 17 år, men blir 18) - Ha lærebøker, foreløpig finnes dette ikke, noe som er dumt fordi lærebøker gjøre det enklere for oss å få en oversikt over fagstoffet - Gjøre det mer konkret hva som skal oppnåes – Nei - Endre læringsmåte - Vil ha en bok å forholde seg til – Nei - Flere bedriftsbesøk/intervju

19. Alder

20. Kjønn

21. Utdanningsprogram

● Studieforberevende	3
● Topplinje Business	3
● Påbygg	5

22. Årstrinn

● Vg2	2
● Vg3	9

5. Muntlig intervju elever - Først ut med faget

«Bodø 2024» intervjuet elevene i forbindelse med en løpende presentasjon av aktiviteter, økologiske initiativ og tiltak i Bodø. Intervjuer: Marit Helene Thoresen/Bodø2024

Først ut i faget: - For meg var det et naturlig valg

Magnus Bergsten og Mille Melgård valgte Økologisk Økonomi.

Foto: Tina Krey Jacobsen/Bodø2024

Økologisk økonomi har hatt sitt første år på norsk skole, i regi av Bodø videregående skole. Bodø2024s Ove D. Jakobsen har vært med fra starten, følger undervisningen tett og blir ansvarlig for evalueringen av tilbudet. Elev Magnus Bergsten (18) mener faget burde være en del av topplinje business.

Magnus Bergsten (18) går linjen studiespesialisering business og Mille Melgård (17) går studiespesialisering. De har begge vært med på det første semesteret med Økologisk økonomi på Bodø videregående skole.

- Hva lærer man egentlig om i økologisk økonomi?

- Man lærer grunnprinsippene i sirkulær økonomi, og om hvordan man skal samarbeide over konkurranse. Man forstår bedre hvordan jorden og naturen har en egenverdi, dette er nyttig kompetanse å ta med i regnestykket når i hvert fall jeg skal jobbe i business i fremtiden, forteller Bergsten og fortsetter:

- Vi har blant annet vært innom Bodø Vintage og pilot-prosjektet til fylkeskommunen om elektriske busser. Her har vi fått lære om hvordan de brukte bærekraftige tiltak i praksis.

Større forståelse

Økologisk økonomi er et satsingsområde for Bodø2024, og at det er introdusert til de unge i Bodø gir det en helt ny mulighet til å få fokus på de utfordringene samfunnet står over i fremtiden, og lære hva som kan gjøres bedre for å løse dem.

- Faget måtte jo komme en gang, og det føles veldig fint å få ta del i det. Man fremstår som mer reflektert i etterkant, og kan lære andre rundt seg å tenke annerledes. Man bidrar rett og slett for samfunnet og det er attraktivt å ha på en fremtidig CV, forteller Melgård.

- Bodø er første skole i Norge. Jeg tenker at når man får faget ut til flere, så vil det bidra til å forstå hvor viktig det er for egne studier, legger Bergsten til.

Elevene på Økologisk økonomi på Bodø videregående skole.

Foto: Tina Krey Jacobsen/Bodø2024

- Hvorfor bør en velge Økologisk økonomi som valgfag?
 - Fordi du forstår sammenhengen mellom naturressurser og tradisjonell økonomi bedre. Jeg mener faget burde være en del av topp-linje business. For meg var det et naturlig valg, sier Bergsten før Melgård legger til:
 - Absolutt. I alle andre fag jeg har tas bærekrafts-perspektivet opp. Å ta dette faget vil gi en større forståelse for hvorfor det blir gjort. Så er det et veldig tverrfaglig fag. Vi har ikke bare en fast bok, vi er innom mye interessant litteratur.
 - Kjempespennende
- Marit Helen Swendsen er lærer for faget på Bodø videregående skole.
- Det var vært kjempespennende å få lov å være med å utforme og utforske et nytt fag. Også for meg som lærer har det vært mye å lære. Men det er viktige og nyttige ting man har lært hele veien, som er relevant ikke bare i dette faget, men også i andre fag. Med tanke på at dette er et fag som er tverrfaglig i sin natur har det vært fint å dra inn ulike fag for å kunne se på økologiske utfordringer som ofte er komplekse, forteller hun.
 - Hva er fordelene for elever som ønsker melde seg på?
 - Dette er veldig anvendelig kunnskap som elevene må forholde seg til, og kunne bruke i fremtiden i nesten uansett hvilken fag- eller yrkesretning de velger.

En helhetsforståelse

Professor og prosjektkoordinator i Bodø2024, Ove D. Jakobsen, har skrevet pensum for faget sammen med Janne Nilsen, studielektor for BVGS og Tarjei Eck Hansen, avdelingsleder BVGS.

Økologisk økonomi åpner ikke bare for nye løsninger på dagens store utfordringer, øvelse i å stille nye spørsmål er minst like viktig. For å skape bærekraftige samfunn er det ikke nok å foreta justeringer innenfor dagens økonomiske system. Det er behov for helt nye virkemidler og politikk. Det vil blant annet si at løsninger finnes på tvers av tradisjonelle faggrenser. Elever ved videregående skoler som har kunnskap innenfor naturfag, samfunnsfag og humanistiske fag har dermed de beste muligheter for å utvikle en slik helhetsforståelse, forteller Jakobsen.

De som er VG1- eller VG2-elever på Bodø videregående skole kan melde seg på faget. For å melde seg på, gjør man det i Visma in School og under fanen fagvalg. Påmeldingsfristen er 10. april.

6. Oppsummerende vurdering av prøveordning Økologisk økonomi 1

Som det fremgår av intervjuene med avdelingsleder, lærer og elever har forsøket med programfag Økologisk økonomi 1 passet inn i og tilført ny kunnskap om utfordringer som er sentrale i dagens moderne samfunn. Engasjementet fra skolens ledelse og lærere i utviklingen av læreplan og pedagogisk opplegg har vært av stor betydning for resultatet.

Årsakene til at elevene velger faget er for det første at det tar opp problemstillinger som er ungdom opplever som særdeles viktige for deres fremtid. Økologisk økonomi gir en grundig og helhetlig forståelse av sentrale begreper som for eksempel, bærekraftig utvikling, det grønne skiftet, sirkulærøkonomi og livskvalitet. Som intervjuene med lærer og elever gir undervisningen i faget et godt grunnlag for å se sammenhengene mellom de ulike definisjonene av bærekraft som de møter i andre fag. For det andre opplever elevene programfaget Økologisk økonomi noe nytt og dermed både spennende og kanskje utfordrende. Som avdelingslederen sier er det viktig å gi informasjon til elevene før de velger fag for neste skoleår.

Evalueringen av utprøving av økologisk økonomi er utformet på følgende måte:

Elevgruppen

Det var 14 elever i klassen, en miks av påbygg Vg3, Vg2 og Vg3 elever. I følge læreren har denne sammensetningen av gruppen vært en styrke og samtidig litt utfordrende. I starten av skoleåret hadde elevene ulik forforståelse noe som førte til at læreren måtte legge ned ekstra innsats for å få alle med seg, spesielt gjennom det mer teoretiske stoffet. Men

elevene har vært engasjerte og aktive til tross litt ulike utgangspunkt, og som læreren sier; «det har ikke vært klare forskjeller i elevenes innsats utfra deres utdanningsprogram».

Elevenes vurdering

Elevene opplever at det meste de lærer i kurset er relevant «føler man får bruk for det man lærer i andre fag». Et annet utsagn som er illustrerende for elevenes opplevelse av faget er undervisningen «får deg til å endre tankesett, og holdninger for et mere bærekraftig, syn på avfall og det sosiale». Dette representerer et av de sentrale målene i læreplanen. Elevene ser også det nyttige i faget, «Det som jeg har lært som har vært mest relevant er hvordan vi kan bruke sosialt entreprenørskap til å løse utfordringer».

Følgende utsagn er karakteristisk for elevenes erfaringer med faget: «Det mest interessante jeg har lært i år er sammenhengene mellom alle emnene og det at det er så mye som spiller en rolle i økologisk økonomi, bærekraft, sosial entreprenørskap, sosial entreprenør og internasjonal handel» og «Noen av de mest interessante emnene som jeg har lært i programfaget er forbruk, og livskvalitet, andre emner er hvordan vi skal bruke sirkulær økonomi». De samme kommentarene går igjen hos de fleste elevene og støttes også av lærerens erfaringer. «Evnen til å se på store komplekse samfunnsutfordringer og kunne danne seg en forståelse av hva det dreier seg om, er en nøkkel til å løse disse utfordringene. Gjennom et fag som dette kan vi trent på akkurat dette».

Skår på svarene fra elevene er på alle spørsmål veldig gode. Det gjelder samarbeid, undervisning, muligheter for å praktisere kunnskap og grundig kunnskap om bærekraft.

Lærerens vurdering

Læreren har positive kommentarer til faglig innhold og til relevans av kunnskapen. Som hun sier er kunnskapen relevant for elevene «nesten uansett hvilken fag- eller yrkesretning de velger». Faget bidrar også til å nå de generelle målene for videregående skole ved at elevene utvikler kunnskap som bidrar til at de kan forholde seg til komplekse samfunnsutfordringer og at de utvikler ferdigheter som gir dem en «nøkkel til å løse disse utfordringene». Det å se sammenhengen mellom det lokale og det globale nivået er også et viktig element i undervisningen i faget, ifølge læreren.

Læremidler

Det svake punkt i vurderingene fra både lærer og elever er savnet av en lærebok. Dette er et problem som er i ferd med å bli løst. Arbeidet med lærebok er i slutfasen.

Konklusjon:

Resultatene fra skriftlige og muntlige intervjuer viser at avdelingsleder, lærer og elevene er godt fornøyd med faglig innhold, pedagogisk praksis og relevans av programfag Økologisk økonomi 1. Faget passer godt inn i det samlede tilbudet og det representerer kunnskap som er særdeles viktig og relevant for å forstå og håndtere de utfordringene samfunnet står overfor, lokalt, nasjonalt og globalt. Det er viktig at skolen får anledning til å videreutvikle Økologisk økonomi som programfag.

Vedlegg 1: Undervisningsopplegg: Intervju med en sosial entreprenør

Innledende tekst:

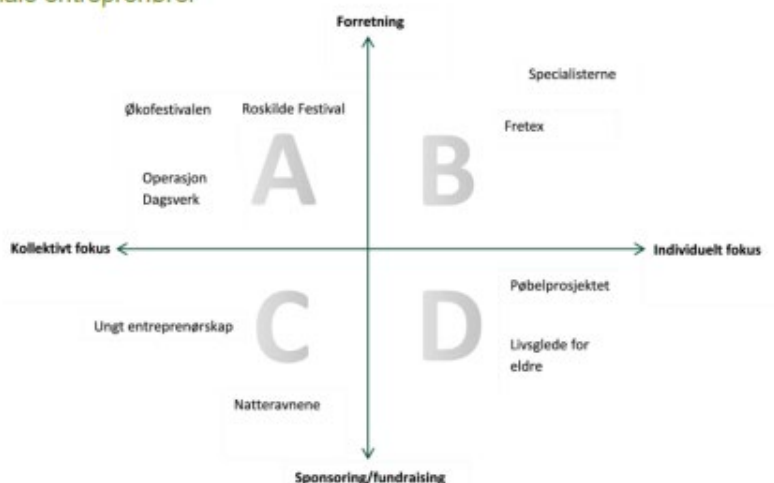
En entreprenør er en agent for endring og vekst. Slik er ofte begrepet brukt i moderne markedsøkonomisk teori. I denne settingen utvider vi begrepet til **sosial entreprenør** som er en som tar i bruk nyskapende og bærekraftige løsninger på sosiale og samfunnsmessige problem. Dette innebærer at det ikke kun er et mål at bedrifter skal tjene penger, men at samfunnet skal tjene på de gode løsningene på felleskapets utfordringer. Da er man interessert i enkeltmennesker eller organisasjoner som løser samfunnsutfordringer ved hjelp av:

- Samarbeid fremfor konkurranse
- Bærekraft fremfor vekst
- Samfunnsgevinst i tillegg til bedriftsfortjeneste

Det fins mange eksempler på sosiale entreprenører som løser utfordringer for fellesskapet. De kan ha fokus på felleskapets eller på enkeltmenneskets utfordringer og de finansierer tilbudet sitt ved at de selger tjenestene sine, eller at de blir sponset av andre. Det offentlige kan både kjøpe slike tjenester eller sponse dem på andre måter. For eksempel hvis en håndballklubb arrangerer håndballtrening for unge med Downs syndrom og kommunen betaler halleien, sponser kommunen tilbudet. Sosiale entreprenører beveger seg langs to akser:

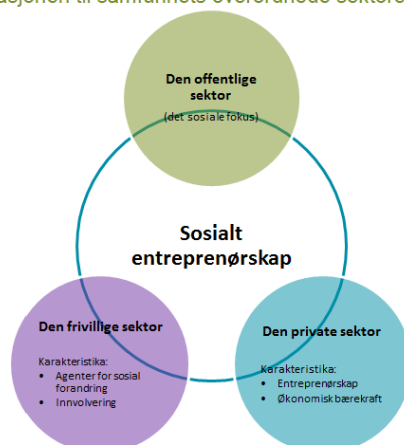
- Felleskap – Enkeltmenneske (hvem er løsningen for)
- Forretning - Sponsing (hvem finansierer løsningen)

Fire typer av sosiale entreprenører

De menneskene som engasjerer seg for å løse sosiale eller samfunnsmessige problem blir både medskapere av løsningene og medansvarlige. Man blir ofte engasjert gjennom dialog med andre som også erfarer eller ser problemet, og som kanskje ser mulige løsninger. Da blir man gjerne flere som arbeider sammen og da blir det en kollektiv prosess med å finne de gode løsningene for felleskapet. Prosessen blir da en **bottom-up prosess** der løsningen kommer nedenfra, fra de som erfarer utfordringen. Til slutt er det ofte flere som må samarbeide for å få en løsning på plass fordi utfordringen er sammensatt og for komplisert til at bare en aktør kan løse den på egen hånd.

Relasjonen til samfunnets overordnede sektorer

Kilde: DAMVAD, 2011 Delvis basert på Wolk, 2007: "Social Entrepreneurship and Government"

Kompetansemål

- *utforske og gjøre rede for hvordan bedrifter i ditt nærmiljø tilpasser produksjon og forbruk til lokale, kulturelle og naturgitte betingelser*
- *gjøre rede for økonomiske og miljømessige fordeler og ulemper ved å bruke lokale ressurser som grunnlag for næringsvirksomhet rettet mot lokale markeder*
- *reflektere over hvordan bruk av økologisk økonomi stimulerer lokaldemokratiet*

Oppgave

Du skal intervju en sosial entreprenør i Bodø eller som du kjenner. Finn en sosial entreprenør som har funnet en løsning på et sosialt problem. Dette kan være et enkelt menneske eller en organisasjon, men den eller de må ha samarbeidet med andre for å få plass løsningen.

1. Du skal lage en intervju-mal som skal godkjennes.
2. Du skal holde et 8-15 minutters intervju hvor du følger intervju-malen.
3. Dokumentere intervjuet med bildet av deg og intervjuobjektet.

Vurderingen blir gjort på bakgrunn av;

1. Lydfil av intervjuet og bildet
2. Skriftlig oppsummering av intervjuet hvor du skriver om de viktigste tingene som kom frem i intervjuet, og reflekterer over disse tingene opp mot egne erfaringer og opp mot sosiale og økonomiske samfunnsaspekter. Dette skal være minimum 500 ord.

Vurderingskriterier

VURDERINGSNIVÅ	VURDERINGSKRITERIER
HVA Karakteren 1-2	Reproduksjon <ul style="list-style-type: none"> • Gjengi en oppsummering • Til dels grunnleggende fagkunnskap og noe evne til å knytte egne erfaringer og refleksjoner til intervjuemnet • Ustrukturert arbeid
HVORDAN	Forståelse/anvendelse <ul style="list-style-type: none"> • Vise forståelse og å gjengi en nøyaktig oppsummering

Karakteren 3-4	<ul style="list-style-type: none"> • Gode kunnskaper og tilstrekkelig oversikt til å anvende fagstoff som er sentralt i arbeidet med emnet • Evne til å knytte egne erfaringer til emnet på en god måte
HVORFOR/KONSEKVENNS Karakter 5-6	Analyse/vurdering <ul style="list-style-type: none"> • Vise forståelse og evne å gjengi en nøyaktig og fullstendig oppsummering • Vurdere og trekke slutninger basert på intervjusammendraget • Meget gode kunnskaper og stor evne til å anvende fagstoff samt mål i læreplan • Omfattende forståelse for sammenhenger mellom egne erfaringer og emnet

Hvordan forberede et godt intervju

<https://ndla.no/subject:d1fe9d0a-a54d-49db-a4c2-fd5463a7c9e7/topic:3cdf9349-4593-498c-a899-9310133a4788/topic:2051ff27-1b27-47a9-aad2-941ee95464be/topic:fa9d162c-46bd-4824-850a-068a23327c36/resource:25d10dc9-0b00-4b71-8169-38c90a1cd02a>

Læreplan i økologisk økonomi

Om faget

Fagets relevans og sentrale verdier

Økologisk økonomi handler om å forstå økonomi som underordnet naturens rammer og bygger på økologiske prinsipper. Kunnskap om økologisk-økonomisk teori og metode gir grunnlag for forståelse av bærekraftige løsninger lokalt, nasjonalt og globalt. Økologisk økonomi skal bidra til å forstå hvordan økonomi, høy livskvalitet og bærekraftig natur er gjensidig avhengige av hverandre. Faget forbereder til videre studier, til samfunnsengasjement og aktiv deltakelse i utviklingen av fremtidens samfunns- og arbeidsliv.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnlaget for opplæringen. Økologisk økonomi skal bidra til at elevene blir engasjerte deltakere i samfunnet med forståelse for hvordan økonomi, natur og sosiale forhold sammen påvirker den økonomiske utviklingen nasjonalt og globalt. Faget fremmer kritisk tenkning og etisk bevissthet gjennom arbeid med og refleksjoner over helhetlige sammenhenger, og politiske beslutningers betydning for utvikling, endring og nytenking.

Kjerneelementer

Økologisk-økonomisk metode og analyse

Kjerneelementet økologisk-økonomisk metode og analyse handler om årsakssammenhenger i og mellom tre ulike kretsløp; økonomi og natur, økonomi og samfunn og sirkulasjonen av ressurser innenfor økonomien. Det innebærer blant annet å forklare, analysere, og bruke teori og praktisk kunnskap for å skape effektive materialsykluser i samarbeid mellom myndigheter, produsenter, distributører, forbrukere og bedrifter.

Vekst og utvikling

Kjerneelementet vekst og utvikling handler om hvordan økonomisk aktivitet er avhengig av bærekraftig ressursutnyttelse og avfallshåndtering. Det handler om hvordan naturgitte og menneskelige ressurser trekkes inn i og tillegges betydning for økonomisk utvikling. Kjerneelementet handler om hvordan kunnskap om økologisk økonomi fremmer verdier og prinsipper som utvider perspektivet i politiske og økonomiske analyser.

Livskvalitet

Kjerneelementet livskvalitet handler om hva slags samfunn vi ønsker å leve i og hvordan vi skal organisere oss for å ivareta livskvalitet med en økonomi innenfor naturens tålegrenser. Kjerneelementet handler også om hvordan fattigdom og sosial ulikhet kan forstås og håndteres gjennom kunnskap om økologisk økonomi.

Globale utfordringer

Kjerneelementet globale utfordringer handler om hvordan økologisk økonomi kan bidra til økonomisk, økologisk og sosial forandring. Det handler om hvordan globale utfordringer kan løses gjennom lokale tiltak. Kjerneelementet handler om hvordan global reduksjon i forbruket av ressurser og lavere utslipp av forurensende stoffer til luft, vann og jord krever koordinerte tiltak på lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt nivå.

Tverrfaglige temaer

Demokrati og medborgerskap

I økologisk økonomi handler det tverrfaglige temaet demokrati og medborgerskap om innsikt i økologiske-økonomiske systemer og kunnskap om samspillet mellom nærdemokrati og politisk styring. Det handler videre om kunnskap om hva demokratiet betyr for økologisk-økonomisk utvikling og ressursfordeling.

Bærekraftig utvikling

I økologisk økonomi handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om hvordan økologien er overordnet økonomien. Alle former for økonomisk aktivitet utvikles innenfor de fysiske rammene som defineres av økosystemene og de etiske rammene som utvikles innenfor kulturer. Videre handler det om å unngå negativ innvirkning på det enkelte menneske, samfunnet og miljøet, men det handler også om å stimulere det som er livgivende og utviklende.

Folkehelse og livsmestring

I økologisk økonomi handler det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring om å tenke menneskelig utvikling i alle livets faser, individuelt og i fellesskap. Det handler om å reflektere over egne muligheter til å påvirke produksjon og forbruk. Videre handler det om hvordan mennesker kan utvikle sine individuelle og kollektive muligheter.

Grunnleggende ferdigheter

Muntlige ferdigheter

Muntlige ferdigheter i økologisk økonomi innebærer å kunne forklare og bruke fagbegreper presist og i riktig sammenheng. Det innebærer også å gi uttrykk for egne meninger, lytte kritisk til budskap, gjøre rede for årsakssammenhenger, stille kritiske

spørsmål og argumentere. Muntlige ferdigheter utvikles gjennom drøfting, refleksjon og presentasjon av saker alene og i fellesskap.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i økologisk økonomi innebærer å beskrive, forklare, vurdere og drøfte tema som krysser faglige grenser. Det betyr også å strukturere fagstoff, argumentere logisk og analytisk og vise hvordan relevant tverrfaglig kunnskap kan brukes på praktiske og aktuelle problemstillinger. Det innebærer også tegne, forklare og bruke grafiske modeller knyttet til økologisk økonomi. Det innebærer også å bruke relevante kilder på en selvstendig, kritisk og hensiktsmessig måte.

Å kunne lese

Å kunne lese økologisk økonomi innebærer å bruke varierte kilder for å sette seg inn i faglige og tverrfaglige temaer. Det vil si å forstå og tolke fagtekster, tabeller og diagrammer og utøve digital dømmekraft. Videre betyr det å vurdere troverdigheten av utsagn og kilder, og det innebærer også å reflektere over hvordan verdier, holdninger og ståsted påvirker framstillingen i kilden.

Å kunne regne

Å kunne regne i økologisk økonomi vil si å innhente, tolke og analysere data og vurdere informasjon og statistikk som er framstilt i tabeller og diagrammer. Videre innebærer det å kunne gjøre beregninger, se sammenhenger, sammenligne og presenterer resultater med utgangspunkt i tabeller og diagrammer.

Digitale ferdigheter

Digitale ferdigheter i økologisk økonomi innebærer å bruke digitale ressurser til å finne informasjon og argumenter, og kunne henvise til kilder på en pålitelig måte. Det handler også om å framstille, forklare og bruke grafiske modeller digitalt knyttet til teori. Digitale ferdigheter i økologisk økonomi innebærer videre å kunne velge ut og vurdere kritisk kilder til bruk i og framstilling av eget arbeid, og det innebærer også å utvise etisk bevissthet og digital dømmekraft.

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål og vurdering økologisk økonomi 1

Kompetansemål etter økologisk økonomi 1

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- velge og bruke kilder i arbeid med faglige spørsmål, emner og problemstillinger

- gjøre rede for viktige begreper, prinsipper og verdier innenfor økologisk økonomi
- beskrive sentrale skillelinjer mellom tradisjonell økonomi og økologisk økonomi og vurdere ulike tiltak for å nå FNs bærekraftsmål
- drøfte sammenhengen mellom økonomisk aktivitet og miljøutfordringer, og presenter noen løsninger basert på økologisk økonomi
- presentere og sammenligne ulike modeller for hvordan økologisk økonomi beskriver sammenhenger mellom menneskelige behov og økosystemenes tålegrenser
- drøfte fordeler og ulemper knyttet til markeds konkurranse og samarbeidende nettverk på bakgrunn av økologisk økonomi.
- gjøre rede for ulike tiltak innenfor økologisk økonomi som kan bidra til rettferdig fordeling av økonomiske ressurser
- utforske og beskrive sammenhenger mellom økonomisk forbruk og livskvalitet
- utforske og gjøre rede for hvordan bedrifter i ditt nærmiljø tilpasser produksjon og forbruk til lokale, kulturelle og naturgitte betingelser
- gjøre rede for økonomiske og miljømessige fordeler og ulemper ved å bruke lokale ressurser som grunnlag for næringsvirksomhet rettet mot lokale markeder
- reflektere over hvordan bruk av økologisk økonomi stimulerer lokaldemokratiet
- reflektere over hvordan begrepet økologiske fotavtrykk er viktig for å utvikle en bærekraftig økonomi

Underveisvurdering

Underveisvurdering skal bidra til å fremme læring og utvikle kompetanse i økologisk økonomi 1. Elevene viser og utvikler kompetanse i økologisk økonomi 1 når de setter seg inn i og bruker økologisk økonomisk metode og analyser i arbeid med emner og problemstillinger, og dagsaktuelle spørsmål. Det innebærer at elevene viser og utvikler kompetanse når de bruker økologisk metode og analyse til å få innsikt i og forståelse av vekst og utvikling, livskvalitet og globale utfordringer.

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom muntlige, skriftlige og praktiske måter å tilegne seg og vise kompetanse i faget på og ved å la elevene utforske og finne svar på faglige spørsmål og problemstillinger. Læreren skal være i dialog om elevenes utvikling i faget, og elevene skal få mulighet til å prøve seg fram. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og reflektere over egen faglige utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke rådene for å utvikle kompetansen sin i økologisk økonomi 1.

Standpunktvurdering

Standpunkt karakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har i økologisk økonomi 1 ved avslutningen av opplæringen i faget. Læreren skal planlegge og legge til rette for at eleven får vist kompetansen sin på varierte måter som inkluderer forståelse, refleksjon og kritisk tenkning, i ulike sammenhenger. Læreren skal sette karakter i økologisk økonomi 1 basert på kompetansen eleven har

vist ved bruk av og innsikt i økologisk økonomisk metode og analyse, og forståelse av vekst og utvikling, livskvalitet og globale utfordringer

Kompetansemål og vurdering økologisk økonomi 2

Kompetansemål etter økologisk økonomi 2

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- reflektere over hvordan prinsipper og verdier innenfor økologisk økonomi påvirker praksis innenfor næringslivet
- gjøre rede for tiltak innenfor økologisk økonomi som bidrar til miljø- og samfunnsansvarlig praksis i bedrifter
- reflektere over hvilke praktiske konsekvenser de ulike nivåene i ansvarshierarkiet har for næringslivet, og drøfte på hvilke områder bedrifter kan bidra til bærekraftig utvikling
- beskrive den tredelte bunnlinje og utforske hvordan verdier innenfor økonomi, samfunn og natur blir vektlagt i økonomiske beslutninger i bedrifter og offentlig virksomhet i din region
- presentere utfordringer knyttet til FNs bærekraftsmål og vurdere i hvilken grad nettverk av samarbeidende bedrifter er egnet til å håndtere utfordringene
- gjør rede for hvordan kretsløpsmodellen og sirkulær økonomi kan påvirke bedrifter til bærekraftig samfunnsutvikling
- drøfte hvordan ulike metoder for dialogbasert samarbeid kan bidra til å utvikle problemforståelse og miljø- og samfunnsansvarlige beslutninger.
- utforske hvordan næringslivet samarbeider i nettverk for å skape økonomiske og økologiske forbedringer, og drøfte fordeler og ulemper ved slikt samarbeid.
- vurdere hvordan økonomisk globalisering påvirker lokale bedrifter, og utforske hvordan bedrifter er en del av internasjonal handel
- analysere hvordan verdier og prinsipper innenfor økologisk økonomi påvirker HMS-arbeidet i en bedrift
- beskrive prinsipper innenfor ulike systemer for miljøledelse, og vurdere i hvilken grad de bidrar til å nå FNs bærekraftsmål
- sammenligne ulike bedrifters arbeid med FNs bærekraftsmål, og utforske enkeltbedrifters muligheter for nyskaping.

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og utvikle kompetanse i økologisk økonomi 2. Elevene viser og utvikler kompetanse når de bruker økologisk metode og analyse i arbeid med økologisk økonomiske emner, og dagsaktuelle spørsmål og sammenhenger i økonomien. Det innebærer at elevene viser og utvikler kompetanse når de bruker økologisk metode analyse til å få innsikt i og forståelse av vekst og utvikling, livskvalitet og globale utfordringer

Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom muntlige, skriftlige og praktiske måter å tilegne seg og vise kompetanse i faget på og ved å la elevene utforske og finne svar på faglige spørsmål og problemstillinger.

Læreren skal være i dialog om elevenes utvikling i faget, og elevene skal få mulighet til å prøve seg fram. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og reflektere over egen faglige utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at elevene kan bruke rådene for å utvikle kompetansen sin i økologisk økonomi 2.

Standpunktvurdering

Standpunkt karakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har i økologisk økonomi 2 ved avslutningen av opplæringen i faget. Læreren skal planlegge og legge til rette for at eleven får vist kompetansen sin på varierte måter som inkluderer forståelse, refleksjon og kritisk tenkning, i ulike sammenhenger. Læreren skal sette karakter i økologisk økonomi 2 basert på kompetansen eleven har vist når eleven har brukt kunnskaper og ferdigheter i kombinasjon.

Vurderingsordning

Standpunktvurdering

Økologisk økonomi 1: Elevene skal ha én standpunkt karakter.

Økologisk økonomi 2: Elevene skal ha én standpunkt karakter.

Eksamen for elever

Økologisk økonomi 1: Elevene kan trekkes ut til muntlig-praktisk eksamen. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.

Økologisk økonomi 2: Elevene kan trekkes ut til skriftlig eller muntlig-praktisk eksamen. Skriftlig eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt. Muntlig-praktisk eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.

Eksamen for privatister

Økologisk økonomi 1: Privatisten skal opp til muntlig-praktisk eksamen. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.

Økologisk økonomi 2: Privatisten skal opp til skriftlig eksamen. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.